

OBWIESZCZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SOCJALNEJ

z dnia 6 października 1990 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych.

1. Na podstawie § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 lipca 1990 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 54, poz. 315) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 19, poz. 97), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) rozporządzeniami Rady Ministrów zmieniającymi rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych: z dnia 27 stycznia 1982 r. (Dz. U. Nr 5, poz. 34), z dnia 16 stycznia 1984 r. (Dz. U. Nr 3, poz. 15) i z dnia 1 października 1984 r. (Dz. U. Nr 51, poz. 261), objętych jednolitym tekstem ustalonym obwieszczeniem Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 2 stycznia 1985 r. (Dz. U. Nr 2, poz. 10),
- 2) rozporządzeniami Rady Ministrów zmieniającymi rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych: z dnia 23 kwietnia 1985 r. (Dz. U. Nr 18, poz. 80), z dnia 19 grudnia 1985 r. (Dz. U. Nr 59, poz. 302), z dnia 6 marca 1986 r. (Dz. U. Nr 9, poz. 48), z dnia 12 stycznia 1987 r. (Dz. U. Nr 3, poz. 21), z dnia 30 marca 1987 r. (Dz. U. Nr 10, poz. 64), z dnia 1 lutego 1988 r. (Dz. U.

Nr 3, poz. 14), z dnia 6 lipca 1989 r. (Dz. U. Nr 46, poz. 247), z dnia 23 lutego 1990 r. (Dz. U. Nr 12, poz. 77) i z dnia 31 lipca 1990 r. (Dz. U. Nr 54, poz. 315) oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania niniejszego jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji paragrafów, ustępów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst nie obejmuje następujących przepisów:

- 1) § 25, 26, 28 i 29 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 19, poz. 97) w brzmieniu:
„§ 25. Przepisy rozporządzenia stosuje się także:
  - 1) do pracownic korzystających w dniu wejścia w życie rozporządzenia z bezpłatnego urlopu na podstawie przepisów wymienionych w § 28,
  - 2) odpowiednio do pracownic oraz innych osób korzystających w dniu wejścia w życie rozporządzenia z bezpłatnego urlopu, jeżeli — w myśl rozporządzenia — są uprawnione do urlopu wychowawczego.

- § 26. 1. Zasiłek wychowawczy na zasadach określonych w § 5—8 przysługuje od dnia wejścia w życie rozporządzenia również pracownikom lub innym osobom, które w tym dniu korzystały z urlopu bezpłatnego w myśl § 25 albo nie korzystały z takiego urlopu, lecz spełniały warunki do urlopu wychowawczego w myśl rozporządzenia i zaczną korzystać z takiego urlopu.
2. Zasiłku wychowawczego nie wypłaca się jednak osobom, o których mowa w ust. 1, jeżeli okres wypłaty zasiłku byłby krótszy niż 3 miesiące.”
- „§ 28. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 listopada 1975 r. w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi (Dz. U. Nr 43, poz. 219).
- § 29. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 lipca 1981 r.”;
- 2) § 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 1982 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 5, poz. 34) w brzmieniu:
- „§ 2. 1. Zasiłek wychowawczy na zasadach określonych w § 5—8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 19, poz. 97), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych niniejszym rozporządzeniem, przysługuje za okres od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia również pracownikom, które w dniu tym korzystały z urlopu wychowawczego, a także pracownikom, które nie korzystały z urlopu wychowawczego, lecz spełniały warunki do jego otrzymania i zaczną z takiego urlopu korzystać.
2. Pracownikom, o których mowa w ust. 1, nie wypłaca się jednak zasiłku wychowawczego, jeżeli okres wypłaty zasiłku byłby krótszy niż 1 miesiąc.
- § 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 lutego 1982 r.”;
- 3) § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 stycznia 1984 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 3, poz. 15) w brzmieniu:
- „§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1984 r.”;
- 4) § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 października 1984 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 51, poz. 261) w brzmieniu:
- „§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 października 1984 r., z tym że przepis § 1 pkt 2 lit. a) wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1985 r.”;
- 5) § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 kwietnia 1985 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 18, poz. 80) w brzmieniu:
- „§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 maja 1985 r.”;
- 6) § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1985 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 59, poz. 302) w brzmieniu:
- „§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
- 7) § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 marca 1986 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 9, poz. 48) w brzmieniu:
- „§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 marca 1986 r.”;
- 8) § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 stycznia 1987 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 3, poz. 21) w brzmieniu:
- „§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1987 r.”;
- 9) § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 1987 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 10, poz. 64) w brzmieniu:
- „§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1987 r.”;
- 10) § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 lutego 1988 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 3, poz. 14) w brzmieniu:
- „§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 lutego 1988 r.”;
- 11) § 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 lipca 1989 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 46, poz. 247) w brzmieniu:
- „§ 2. Zasiłek wychowawczy na zasadach i w wysokości określonych w rozporządzeniu przysługuje za okres poczynając od dnia 1 maja 1989 r.
- § 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
- 12) § 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 lutego 1990 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 12, poz. 77) w brzmieniu:
- „§ 2. Kwoty zasiłków wychowawczych ustalone w rozporządzeniu obejmują dodatki z tytułu wzrostu cen, określone w uchwale nr 111 Rady Ministrów z dnia 29 lipca 1989 r. w sprawie dodatków z tytułu wzrostu cen artykułów żywnościowych do świadczeń emerytalno-rentowych i innych pieniężnych świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Monitor Polski Nr 24, poz. 187, Nr 30, poz. 230 i Nr 35 poz. 273 oraz z 1990 r. Nr 2, poz. 11).
- § 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
- 13) § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 lipca 1990 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych (Dz. U. Nr 54, poz. 315) w brzmieniu:
- „§ 2. Przepisy rozporządzenia stosuje się także do pracowników zwolnionych z pracy z przyczyn, o których mowa w ustawie powołanej w § 1, po dniu 26 stycznia 1990 r., a przed dniem wejścia w życie rozporządzenia.”
- „§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”

Minister Pracy i Polityki Socjalnej: *J. Kuroń*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 6 października 1990 r. (poz. 454)

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 17 lipca 1981 r.

w sprawie urlopów wychowawczych.

Na podstawie art. 186 § 2 Kodeksu pracy zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Pracownica zatrudniona co najmniej 6 miesięcy może skorzystać z urlopu wychowawczego w wymiarze do 3 lat w celu sprawowania osobistej opieki nad swoim dzieckiem, najdłużej jednak do ukończenia przez nie 4 lat życia.

2. Do 6-miesięcznego okresu zatrudnienia, o którym mowa w ust. 1, wlicza się wszystkie poprzednie okresy pracy.

3. Z urlopu wychowawczego na zasadach określonych w rozporządzeniu może również skorzystać:

- 1) pracownica, która przyjęła dziecko na wychowanie albo której sąd powierzył opiekę nad dzieckiem, oraz pracownica, która sprawuje osobistą opiekę nad dzieckiem męża albo wychowuje dziecko w rodzinie zastępczej,
- 2) ojciec dziecka, jeżeli matka dziecka uprawniona do urlopu wychowawczego nie korzysta z tego urlopu i wyrazi zgodę na korzystanie z urlopu wychowawczego przez ojca; przepis stosuje się odpowiednio do małżonka pracownicy w wypadkach, o których mowa w pkt 1,
- 3) ojciec lub inny członek rodziny dziecka, który — w związku ze śmiercią matki dziecka albo jej chorobą uniemożliwiająca sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem, stwierdzoną zaświadczeniem zakładu społecznego służby zdrowia, lub w związku z ograniczeniem bądź pozbawieniem matki dziecka władzy rodzicielskiej przez sąd opiekuńczy — sprawuje osobiście opiekę nad dzieckiem.

4. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o „pracownicy”, rozumie się przez to osobę uprawnioną do urlopu wychowawczego bądź korzystającą z tego urlopu, a ilekroć jest mowa o „pracownicy samotnie wychowującej dziecko”, rozumie się pracownicę stanu wolnego: pannę, rozwiedzioną i wdowę.

5. Urlop wychowawczy może być wykorzystany powyżej w 4 częściach.

§ 2. 1. W razie stwierdzenia przez zakład społeczny służby zdrowia przewlekłej choroby, kalectwa lub opóźnienia w rozwoju umysłowym dziecka, wymagających sprawowania nad nim osobistej opieki przez pracownicę, może ona — po wykorzystaniu urlopu wychowawczego w wymiarze określonym w § 1 ust. 1 — wystąpić o udzielenie jej dalszego urlopu wychowawczego w wymiarze do 3 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18 lat życia. Przepisy § 1 ust. 5 oraz § 3 ust. 1 zdanie 1—3 i ust. 2 mają zastosowanie.

2. W razie rozwiązania stosunku pracy z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19,

Nr 10, poz. 59 i Nr 51, poz. 298), zwanej dalej „ustawą”, pracownica może wystąpić o dalszy urlop wychowawczy równocześnie z wnioskiem o urlop wychowawczy, przewidziany w § 1 ust. 1, lub później do czasu rozwiązania stosunku pracy.

3. Przepis ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do pracownicy, która nie korzystała z urlopu wychowawczego określonego w § 1 ust. 1.

§ 3. 1. Z wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego pracownica powinna wystąpić co najmniej na dwa tygodnie przed wskazanym przez siebie terminem rozpoczęcia tego urlopu. Zakład pracy obowiązany jest udzielić pracownicy urlopu wychowawczego w terminie przez nią wskazanym. W razie późniejszego zgłoszenia wniosku urlop wychowawczy może być udzielony w terminie wskazanym przez pracownicę, jeżeli nie zakłóci to normalnego toku pracy zakładu. Z wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego pracownica może wystąpić jeszcze przed zakończeniem urlopu macierzyńskiego.

2. Pracownicy zatrudnionej na podstawie umowy o pracę na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy udziela się urlopu wychowawczego nie dłużej niż do końca okresu, na który umowa ta została zawarta.

§ 4. 1. Zakład pracy nie może wypowiedzieć umowy o pracę po złożeniu przez pracownicę wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego, jeżeli termin rozpoczęcia tego urlopu przypadłby w czasie trwania stosunku pracy.

2. Rozwiązanie umowy o pracę nie może nastąpić w razie złożenia przez pracownicę wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego po wypowiedzeniu umowy przez zakład pracy, jeżeli termin rozpoczęcia tego urlopu przypadłby w czasie trwania stosunku pracy.

3. W razie wypowiedzenia lub rozwiązania umowy o pracę z naruszeniem ust. 1 i 2 pracownica może wnieść odwołanie od wypowiedzenia w trybie art. 44 Kodeksu pracy.

4. Jeżeli pracownica wystąpiła z wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego po wypowiedzeniu jej umowy o pracę w takim czasie, że termin rozpoczęcia urlopu wychowawczego przypadłby po rozwiązaniu stosunku pracy, zakład pracy może udzielić na jej wniosek tego urlopu w terminie wcześniejszym, jednak na okres nie dłuższy niż do rozwiązania umowy o pracę.

5. Przepisów ust. 1—3 nie stosuje się, jeżeli wypowiedzenie stosunku pracy następuje z przyczyn, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 2 ustawy. Zakład pracy na wniosek pracownicy udziela urlopu wychowawczego, jeżeli termin rozpoczęcia tego urlopu przypadłby w czasie trwania stosunku pracy.

§ 5. 1. Pracownicy korzystającej z urlopu wychowawczego przysługuje, z zastrzeżeniem § 7, zasiłek wychowawczy:

- 1) w okresie 24 miesięcy kalendarzowych, licząc od dnia zakończenia urlopu macierzyńskiego lub urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu wypoczynkowego przypadającego bezpośrednio po tych urlopach,
- 2) do ukończenia urlopu wychowawczego, nie dłużej jednak niż przez okres 36 miesięcy kalendarzowych, jeżeli pracownica sprawuje osobistą opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym przy jednym porodzie albo samotnie wychowuje dziecko,
- 3) do ukończenia urlopu wychowawczego, nie dłużej jednak niż przez okres 72 miesięcy kalendarzowych, jeżeli pracownica sprawuje osobistą opiekę nad dzieckiem, o którym mowa w § 2.

2. W razie przyjęcia na wychowanie dziecka w wieku powyżej 1 roku 24-miesięczny okres uprawniający do zasiłku wychowawczego, określonego w ust. 1 pkt 1, liczy się od dnia, w którym zakończony byłby urlop macierzyński, jaki przysługiwałby pracownicy w razie urodzenia dziecka.

§ 6. 1. Zasiłek wychowawczy przysługuje w kwocie odpowiadającej wysokości 25% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej za ubiegły kwartał.

2. Pracownicy samotnie wychowującej dziecko zasiłek wychowawczy przysługuje w kwocie odpowiadającej wysokości 40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej za ubiegły kwartał.

3. Kwoty zasiłku wychowawczego, o których mowa w ust. 1 i 2, ustala się na okres trzech miesięcy, poczynając od trzeciego miesiąca kalendarzowego każdego kwartału na podstawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału.

4. Zasiłek wychowawczy, o którym mowa w ust. 1 i 2, przysługuje, jeżeli dochód na osobę w rodzinie pracownicy nie przekracza kwoty odpowiadającej wysokości 25% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej za rok ubiegły.

5. Zasiłek wychowawczy przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 zasiłku miesięcznego za każdy dzień.

6. Stawkę zasiłku wychowawczego przypadającą do wypłaty zaokrągla się do pełnego tysiąca w górę.

7. Prawo do zasiłku wychowawczego ustala się na okres do ostatniego dnia lutego, a jeżeli zasiłek jest wypłacany dłużej — na kolejne okresy roczne od dnia 1 marca do ostatniego dnia lutego roku następnego.

8. Przy ustalaniu prawa do zasiłku wychowawczego uwzględnia się przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie w ubiegłym roku kalendarzowym, ustalony według zasad określonych w załączniku do rozporządzenia.

§ 7. 1. Zasiłek wychowawczy nie przysługuje:

- 1) w razie korzystania z urlopu wychowawczego krótszego niż 3 miesiące,

- 2) jeżeli dochód na osobę w rodzinie jest wyższy od kwoty odpowiadającej wysokości 25% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej w roku ubiegłym, z zastrzeżeniem ust. 2,

- 3) jeżeli pracownica lub jej małżonek osiąga dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym lub podatkami dochodowym i obrotowym, chyba że dochód na osobę w rodzinie nie przekroczył kwoty odpowiadającej wysokości 25% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej w roku ubiegłym, z uwzględnieniem ust. 2,

- 4) w razie umieszczenia dziecka w żłobku, zakładzie specjalnym, domu dziecka lub innej placówce opiekuńczo-wychowawczej albo w innych wypadkach zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem — od dnia zaprzestania opieki nad dzieckiem, z wyjątkiem czasowego pobytu matki lub dziecka w okresie do 6 miesięcy w szpitalu albo sanatorium,

- 5) w razie pobierania przez pracownicę emerytury lub renty inwalidzkiej,

- 6) w razie podjęcia w okresie urlopu wychowawczego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w wymiarze przekraczającym połowę dotychczasowego wymiaru czasu pracy — od dnia podjęcia zatrudnienia,

- 7) w razie wykonywania w okresie urlopu wychowawczego pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o dzieło, jeżeli dochód z tych tytułów przekracza miesięcznie kwotę przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej w roku ubiegłym, z uwzględnieniem ust. 3.

2. Zasiłek wychowawczy przysługuje, chociaż dochód na osobę w rodzinie przekracza kwotę, o której mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, jeżeli kwota tego przekroczenia przypadająca na wszystkich członków rodziny nie równoważy kwoty zasiłku.

3. Zasiłek wychowawczy przysługuje bez względu na wysokość wynagrodzenia osiąganego w okresie urlopu wychowawczego za pracę wykonywaną przez:

- 1) pielęgniarki, położne i salowe na podstawie umowy zlecenia w stacjonarnej opiece zdrowotnej i stacjonarnej opiece społecznej w dni powszednie na zmianach popołudniowych i nocnych, a w niedziele, święta i dodatkowe dni wolne od pracy na wszystkich zmianach; przepis ten stosuje się do dnia 31 grudnia 1990 r.,

- 2) inne pracownice na podstawie umowy o pracę nakładczą lub w ramach zakładowych zespołów gospodarczych.

4. Pracownica pobierająca zasiłek wychowawczy jest obowiązana zawiadomić o okolicznościach, o których mowa w ust. 1 pkt 3—7.

§ 8. 1. Zasiłki wychowawcze wypłaca się z funduszy przeznaczonych na ubezpieczenia społeczne.

2. Zasiłek wychowawczy wypłaca na wniosek pracownicy zakład pracy, który udzielił jej urlopu wychowawczego, a jeżeli zakład ten nie jest upoważniony do wypłacania zasiłków z ubezpieczenia społecznego — właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

3. Zasiłek wychowawczy wypłaca się miesięcznie z dołu, w terminach ustalonych dla wypłaty zasiłków rodzinnych.

4. W sprawach nie unormowanych rozporządzeniem, a dotyczących ustalania uprawnień do zasiłku wychowawczego, postępowania w sprawie tego zasiłku, jego wypłaty oraz zwrotu nieprawnie pobranych zasiłków, stosuje się odpowiednio przepisy o zasiłkach rodzinnych.

§ 9. 1. Pracownicy, która w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko lub przyjęła na wychowanie dziecko w wieku uprawniającym do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, zamiast zasiłku wychowawczego przysługującego zasiłek macierzyński na zasadach przewidzianych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Po wyczerpaniu zasiłku macierzyńskiego pracownicy przysługujący zasiłek wychowawczy na zasadach określonych w § 5—8, z tym że w razie zbiegu prawa do dwóch zasiłków wychowawczych wypłaca się zasiłek wychowawczy korzystniejszy.

2. W razie urodzenia dziecka w czasie urlopu wychowawczego, o którym mowa w § 2 ust. 1, pracownica może skorzystać z urlopu wychowawczego na młodsze dziecko bezpośrednio po wyczerpaniu zasiłku macierzyńskiego na to dziecko. Pozostałą część nie wykorzystanego urlopu wychowawczego na starsze dziecko pracownica może wykorzystać na zasadach określonych w § 2.

§ 10. W okresie urlopu wychowawczego pracownica:

- 1) zachowuje dla siebie i dla członków rodziny prawo do świadczeń zakładów społecznych służby zdrowia oraz prawo do zasiłków rodzinnych,
- 2) korzysta ze świadczeń z zakładowego funduszu socjalnego i mieszkaniowego na zasadach przewidzianych dla pracowników danego zakładu pracy,
- 3) zachowuje prawo do korzystania z ulgi taryfowej przy przejazdach kolejami,
- 4) może korzystać z hotelu pracowniczego.

§ 11. 1. Zakład pracy może skierować pracownicę korzystającą z urlopu wychowawczego do szkoły średniej lub na studia wyższe, podyplomowe albo doktoranckie w trybie określonym odrębnymi przepisami. W takim wypadku pracownicy nie przysługują świadczenia przewidziane dla pracowników skierowanych do szkół lub na studia wyższe, podyplomowe albo doktoranckie, z wyjątkiem zwrotu kosztów przejazdu do siedziby szkoły (szkoły wyższej), jeżeli świadczenie takie jest przewidziane dla pracowników skierowanych do danego rodzaju szkoły lub na dany rodzaj studiów.

2. Pracownica korzystająca z urlopu wychowawczego może być na jej wniosek lub za jej zgodą skierowana przez zakład pracy na kurs podnoszący jej kwalifikacje zawodowe, odbywający się w miejscu zamieszkania, jak również poza miejscem zamieszkania, jeżeli kurs nie ma charakteru stacjonarnego.

§ 12. 1. Na wniosek pracownicy uprawnionej do urlopu wychowawczego lub korzystającej z tego urlopu zakład pracy, w którym jest ona zatrudniona, może zatrudnić ją w niepełnym wymiarze czasu pracy lub na podstawie umowy o pracę nakładczą albo umowy agencyjnej bądź umowy zlecenia lub umowy o dzieło.

2. Jeżeli zakład pracy, w którym pracownica jest zatrudniona, nie uwzględnił jej wniosku o zatrudnienie, o którym mowa w ust. 1, pracownica może w okresie urlopu wychowawczego podjąć takie zatrudnienie w innym zakładzie pracy, zawiadamiając o tym macierzysty zakład pracy.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, jeżeli pracownica nie może podjąć pracy w macierzystym zakładzie pracy z przyczyn od niej niezależnych.

4. W razie zbiegu uprawnień z tytułu zatrudnienia wykonywanego na zasadach określonych w ust. 1 i 2 i uprawnień przewidzianych w rozporządzeniu dla pracownic zatrudnionych w okresie urlopu wychowawczego, przysługują uprawnienia korzystniejsze lub wybrane przez pracownicę.

5. Pracownica, która podjęła zatrudnienie w okresie urlopu wychowawczego, uzyskuje prawo do urlopu wypoczynkowego z tytułu tego zatrudnienia na zasadach określonych w art. 156 Kodeksu pracy w wymiarze, jaki przysługiwałby jej w tym czasie z tytułu zatrudnienia, w którym korzysta z urlopu wychowawczego.

6. Podjęcie przez pracownicę zatrudnienia w wymiarze przekraczającym połowę obowiązującego czasu pracy lub niezgodnie z warunkami przewidzianymi w ust. 2 stanowi podstawę dla zakładu pracy do odwołania pracownicy z urlopu wychowawczego.

7. Pracownica korzystająca z urlopu wychowawczego z tytułu zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy może podjąć zatrudnienie w wymiarze nie przekraczającym połowy jej dotychczasowego wymiaru czasu pracy.

§ 13. 1. W razie zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem pracownica obowiązana jest zawiadomić o tym zakład pracy w terminie nie przekraczającym 30 dni. Zakład pracy obowiązany jest zatrudnić pracownicę na warunkach, o których mowa w § 17, w ciągu 30 dni od daty tego zawiadomienia.

2. W razie niezawiadomienia zakładu pracy o zaprzestaniu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem w terminie wskazanym w ust. 1 pracownica traci prawo do nie wykorzystanej części urlopu wychowawczego.

3. W stosunku do pracownicy, która nie zawiadomiła zakładu pracy o zaprzestaniu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem w terminie określonym w ust. 1, zakład pracy stosuje środki za nieprzebranie dyscypliny pracy, przewidziane w Kodeksie pracy lub w innych ustawach bądź w przepisach wydanych na podstawie art. 298 Kodeksu pracy. Niedopełnienia przez pracownicę tego obowiązku nie uważa się jednak za porzucenie pracy.

§ 14. Pracownica może zrezygnować z udzielonego jej urlopu wychowawczego:

- 1) w każdym czasie — za zgodą zakładu pracy,
- 2) po uprzednim zawiadomieniu zakładu pracy, najpóźniej na 30 dni przed zamierzonym terminem podjęcia pracy.

§ 15. 1. W okresie urlopu wychowawczego zakład pracy nie może wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy z pracownicą, chyba że zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownicy lub wypowiedzenie umowy o pracę następuje z przyczyn i na warunkach określonych w ustawie.

2. Okres, na który pracownicy udzielono urlopu wychowawczego, przypadający po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn określonych w ustawie, a także okres przerwy w zatrudnieniu odpowiadający okresowi urlopu wychowawczego, do którego pracownica byłaby uprawniona, gdyby stosunek pracy nie został rozwiązany z tych przyczyn, traktuje się jak okres urlopu wychowawczego w zakresie uprawnień przewidzianych w § 5, 9 i 10 pkt 1 oraz w § 19. W zakresie przewidzianym w § 18 okres ten traktuje się jak okres urlopu wychowawczego — w wymiarze do 6 lat.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego ustalają i świadczenia te wypłacają były zakłady pracy, a po likwidacji zakładu pracy — oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

4. W razie rozwiązania z pracownicą korzystającą z urlopu wychowawczego stosunku pracy z przyczyn określonych w ustawie, zakład pracy jest obowiązany stwierdzić w świadectwie pracy okres udzielonego jej urlopu wychowawczego. Jeżeli rozwiązanie stosunku pracy z powyższych przyczyn nastąpiło w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego pracownicy, zakład pracy — na żądanie pracownicy — jest obowiązany w świadectwie pracy stwierdzić ten fakt.

§ 16. W razie odbywania przez pracownicę kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania pracownicy w okresie korzystania przez nią z urlopu wychowawczego, mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 53 § 1 pkt 2 i art. 66 Kodeksu pracy.

§ 17. Zakład pracy jest obowiązany zatrudnić pracownicę po zakończeniu urlopu wychowawczego na stanowisku równorzędnym lub na innym stanowisku odpowiadającym jej kwalifikacjom za wynagrodzeniem nie niższym od pobieranego przed tym urlopem.

§ 18. 1. Okres urlopu wychowawczego traktuje się — z zastrzeżeniem ust. 2 — jak okres zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym pracownica korzystała z tego urlopu.

2. Okresu urlopu wychowawczego nie wlicza się do okresu pracy:

- 1) wymaganego do zajmowania określonego stanowiska pracy zgodnie z obowiązującym taryfikatorem kwalifikacyjnym lub innymi przepisami,
- 2) przewidzianego w przepisach o zatrudnianiu absolwentów szkół wyższych,
- 3) pedagogicznej, wymaganej od nauczycieli i wychowawców przy nabywaniu przez nich uprawnień przewidzianych w przepisach szczególnych,
- 4) na stanowiskach asystenta i starszego asystenta w szkole wyższej.

§ 19. Okresy urlopu wychowawczego w wymiarze nie przekraczającym 6 lat uważa się za okres równorzędny z okresem zatrudnienia w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz przepisów o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

§ 20. 1. Urlop wychowawczy trwający nie dłużej niż 1 miesiąc nie ogranicza uprawnień pracownicy do urlopu wypoczynkowego.

2. W razie korzystania z urlopu wychowawczego dłuższego niż 1 miesiąc pracownica nabywa z dniem podjęcia pracy prawo do urlopu wypoczynkowego za dany rok kalendarzowy w wymiarze proporcjonalnym do okresu pozostałego do końca roku, z zaokrągleniem w górę części dnia urlopu.

3. W razie rozwiązania stosunku pracy w okresie urlopu wychowawczego lub z jego upływem za wypowiedzeniem dokonany przez pracownicę lub na mocy porozumienia stron:

- 1) pracownicy nie przysługuje prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu nie wykorzystanego urlopu wypoczynkowego przewidzianego za rok kalendarzowy, w którym stosunek pracy został rozwiązany, chyba że nabyła ona prawo do tego urlopu przed rozpoczęciem urlopu wychowawczego,
- 2) pracownicy, która podjęła pracę w danym zakładzie pracy w ciągu 3 miesięcy od ustania poprzedniego zatrudnienia, przysługuje w tym zakładzie pracy prawo do urlopu wypoczynkowego na zasadach określonych w ust. 1 i 2, chyba że pracownica nabyła prawo do tego urlopu przed rozpoczęciem urlopu wychowawczego.

§ 21. Do nauczycielek zatrudnionych w szkołach, w których organizacja pracy przewiduje ferie szkolne, oraz do nauczycielek akademickich objętych przepisami ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 187 i Nr 31, poz. 214, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 35, poz. 182 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 197 i 198 i Nr 36, poz. 206) oraz ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385), zwanych dalej nauczycielkami, przepisy rozporządzenia stosuje się ze zmianami wynikającymi z § 22 do 24.

§ 22. 1. Z wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego nauczycielka występuje do organu, który ją mianował lub zawarł z nią umowę o pracę.

2. Termin zakończenia urlopu wychowawczego powinien przypadać na dzień poprzedzający rozpoczęcie roku szkolnego.

3. Jeżeli jest to uzasadnione terminem zakończenia urlopu wychowawczego, jego wymiar i okres ulegają odpowiedniemu skróceniu, a na wniosek nauczycielki — odpowiedniemu przedłużeniu.

4. Wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego powinien być zgłoszony przez nauczycielkę co najmniej na miesiąc przed wskazanym terminem rozpoczęcia urlopu.

5. Przepisy ust. 2 i 3 nie mają zastosowania, jeżeli urlop wychowawczy został udzielony nauczycielce w wymiarze nie przekraczającym miesiąca.

6. Przepisy ust. 1—5 stosuje się odpowiednio w wypadkach przewidzianych w § 1 ust. 5 i § 2.

§ 23. 1. Nauczycielka może zrezygnować z udzielonego jej urlopu wychowawczego:

- 1) w każdym czasie — za zgodą organu określonego w § 22 ust. 1,
- 2) z początkiem roku szkolnego — po uprzednim zawiadomieniu organu określonego w § 22 ust. 1 co najmniej na 3 miesiące przed zamierzonym terminem podjęcia pracy.

2. Zasady i terminy określone w ust. 1 stosuje się do nauczycielek w wypadku, o którym mowa w § 13 ust. 1 zdanie drugie.

§ 24. 1. Nauczycielka nabywa prawo do urlopu wypoczynkowego z dniem rozpoczęcia ferii szkolnych (czasu wolnego od zajęć dydaktycznych), przypadających po zakończeniu urlopu wychowawczego; przepis § 20 ust. 1 i 2 nie ma zastosowania.

2. Nauczycielce, która w związku z przejściem na urlop wychowawczy nie mogła wykorzystać przypadającego w okresie letnich ferii szkolnych urlopu wypoczynkowego, do którego nabyła prawo — termin zakoń-

czenia urlopu wychowawczego powinien przypadać na koniec zajęć szkolnych.

§ 25. Przepis § 22 ust. 1 oraz § 23 ust. 1 pkt 1 stosuje się także do nauczycielek zatrudnionych w szkołach i w innych placówkach oświatowych i szkoleniowych, wychowawczych oraz opiekuńczo-wychowawczych, w których nie są przewidziane ferie szkolne.

§ 26. Przepisy § 18 i 19 stosuje się od dnia wejścia w życie rozporządzenia także:

- 1) do pracownic, które w okresie od dnia 8 czerwca 1968 r. do dnia wejścia w życie rozporządzenia korzystały z urlopu bezpłatnego, udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek opiekujących się małymi dziećmi,
- 2) odpowiednio do pracownic oraz innych osób, które korzystały z urlopu bezpłatnego w okresie od dnia 8 czerwca 1968 r. do dnia wejścia w życie rozporządzenia, jeżeli w myśl rozporządzenia byłyby uprawnione do urlopu wychowawczego.

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r.

ZASADY USTALANIA WYSOKOŚCI DOCHODU RODZINY, OD KTÓREGO ZALEŻY PRAWO DO ZASIŁKU WYCHOWAWCZEGO

§ 1. 1. Przy ustalaniu prawa do zasiłku wychowawczego uwzględnia się dochody małżonka pracownicy i dzieci pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym.

2. Przeciętny miesięczny dochód rodziny stanowi sumę przeciętnych miesięcznych dochodów poszczególnych członków rodziny, o których mowa w ust. 1.

3. Jeżeli członek rodziny osiąga dochody z różnych źródeł, przeciętny miesięczny jego dochód stanowi sumę przeciętnych miesięcznych dochodów z poszczególnych źródeł.

§ 2. 1. Dochód przypadający na jedną osobę w rodzinie ustala się dzieląc łączną kwotę przeciętnego miesięcznego dochodu małżonka pracownicy oraz dzieci, które pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym, przez liczbę członków rodziny: pracownicę, jej małżonka oraz dzieci i innych członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym.

2. Przez dzieci, o których mowa w ust. 1, rozumie się:

- 1) dzieci własne pracownicy, dzieci małżonka i dzieci przysposobione,
- 2) wnuki, rodzeństwo oraz inne dzieci, których opiekunem prawnym została ustanowiona pracownica lub jej małżonek,
- 3) dzieci przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej.

3. Przez innych członków rodziny, o których mowa w ust. 1, rozumie się osoby nie posiadające żadnych własnych dochodów i utrzymywane wyłącznie z dochodów rodziny, z którą pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym.

4. Za członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym uważa się także:

- 1) małżonka przebywającego w domu pomocy społecznej, jeżeli za jego pobyt jest ponoszona odpłatność,
- 2) dzieci, o których mowa w ust. 2, przebywające:
  - a) w internacie szkolnym lub domu studenckim,
  - b) w zakładzie specjalnym, domu dziecka lub innej placówce opiekuńczo-wychowawczej nie zapewniających całkowitej opieki dziecku.

§ 3. 1. Do dochodu rodziny, od którego zależy prawo do zasiłku wychowawczego, wlicza się:

- 1) wynagrodzenia uzyskiwane:
  - a) w ramach stosunku pracy, w tym również spółdzielczego stosunku pracy oraz z tytułu umowy o pracę nakładczą,
  - b) z tytułu umowy agencyjnej, zlecenia i na warunkach zlecenia, umowy o dzieło, z tytułu wynajmu pokoi gościnnych oraz z tytułu współpracy przy wykonywaniu tych umów — w wysokości stanowiącej podstawę opodatkowania podatkiem od wynagrodzeń lub podatkiem wyrównawczym,
- 2) dochody z tytułu:
  - a) członkostwa spółdzielni, inne niż określone w pkt 1,
  - b) działalności twórczej lub artystycznej podlegającej podatkowi od wynagrodzeń — w wysokości stanowiącej podstawę opodatkowania tym podatkiem,
  - c) działalności gospodarczej, w tym również w zakresie wolnych zawodów w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym, oraz współpracy przy prowadzeniu takiej działalności,
  - d) inne niż określone pod lit. c) dochody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym,
- 3) zasiłki z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, z wyjątkiem zasiłków porodowych, pogrzebowych i wychowawczych,
- 4) zasiłki z Funduszu Pracy,

- 5) emerytury i renty wraz ze wszystkimi wzrostami i dodatkami, z wyjątkiem dodatków rodzinnych i pielęgnacyjnych,
  - 6) stypendia, z wyjątkiem wypłat za pozytywne wyniki w nauce,
  - 7) zasiłki dla absolwentek szkół wyższych wychowujących dzieci,
  - 8) alimenty i świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
  - 9) zasiłki stałe z pomocy społecznej.
2. Do dochodu rodziny nie wlicza się:
- 1) wynagrodzenia za pracę i zasiłków z ubezpieczenia społecznego, które pracownica otrzymywała przed rozpoczęciem urlopu wychowawczego,
  - 2) wynagrodzenia i zasiłków z ubezpieczenia społecznego z tytułu pracy wykonywanej w okresie urlopu wychowawczego na podstawie umowy o pracę nakładczą lub w ramach zakładowych zespołów gospodarczych,
  - 3) wynagrodzenia lub innych dochodów z tytułu zatrudnienia wykonywanego w okresie urlopu wychowawczego w ramach stosunku pracy — w wymiarze nie przekraczającym połowy dotychczasowego wymiaru czasu pracy pracownicy,
  - 4) dochodów z tytułu działalności zarobkowej wykonywanej w okresie urlopu wychowawczego na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o dzieło — jeżeli dochody te nie przekraczają przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce społecznej w roku ubiegłym,
  - 5) wynagrodzenia pielęgniarek, położnych i salowych za pracę wykonywaną w okresie urlopu wychowawczego na podstawie umowy zlecenia w stacjonarnej opiece zdrowotnej i stacjonarnej opiece społecznej w dni powszednie na zmianach popołudniowych i nocnych, a w niedziele, święta i dodatkowe dni wolne od pracy — na wszystkich zmianach; przepis ten stosuje się do dnia 31 grudnia 1990 r.,
  - 6) zasiłków:
    - a) dla członków rodzin żołnierzy i osób spełniających zastępczo obowiązek służby wojskowej, wypłacanych na podstawie przepisów o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej,
    - b) na utrzymanie członków rodzin kandydatów na żołnierzy zawodowych, wypłacanych na podstawie przepisów o uposażeniu żołnierzy,
  - 7) zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych oraz porodowych i pogrzebowych,
  - 8) pomocy materialnej udzielanej przez państwo na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej,
  - 9) alimentów świadczonych na rzecz członków rodziny nie pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym.
- § 4. 1. Za wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia w uspołecznionym zakładzie pracy uważa się składniki wynagrodzenia uwzględniane przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego zgodnie z przepisami o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, z tym że:
- 1) uwzględnia się również:
    - a) składniki wynagrodzenia (premie, dodatki) o charakterze okresowym, które w myśl obowiązujących w zakładzie pracy przepisów o ich wypłacaniu przysługują w całości lub w części pod warunkiem nieopuszczenia przez pracownika pracy z powodu choroby,
    - b) dodatek transportowy (premie) dla pracowników Przedsiębiorstwa Państwowego „Polskie Koleje Państwowe”,
    - c) wypłaty z funduszu załogi tworzonego z zysku do podziału,
    - d) wypłaty z nadwyżki bilansowej w spółdzielniach,
    - e) honoraria,
    - f) świadczenia w naturze lub ekwiwalent za te świadczenia,
    - g) świadczenia wyrównawcze wypłacane ze środków zakładu pracy pracownikom, którzy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej doznali stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu,
  - 2) nie uwzględnia się całkowitego wynagrodzenia za pracę: w niedziele, inne dni ustawowo wolne od pracy, a także w dodatkowe dni wolne od pracy.
2. Za dochód członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej uważa się dochód z tytułu pracy w spółdzielni i dochód za dostarczane produkty rolne oraz inne dochody członka spółdzielni i członków jego rodziny, osiągnięte w poprzednim roku obrachunkowym.
3. Za dochód z tytułu własności lub użytkowania indywidualnego gospodarstwa rolnego uważa się dochód ustalony w trybie art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. Nr 52, poz. 268, z 1986 r. Nr 46, poz. 225, z 1988 r. Nr 1, poz. 1 oraz z 1989 r. Nr 7, poz. 45, Nr 10, poz. 53, Nr 35, poz. 192 i Nr 74, poz. 443).
4. Za dochód z tytułu własności lub prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej uważa się dochód ustalony w myśl przepisów o podatku rolnym od dochodów z działów specjalnych produkcji rolnej.
- § 5. 1. Za wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia oraz pracy nakładczej w nie uspołecznionym zakładzie pracy uważa się wynagrodzenie w wysokości stanowiącej podstawę opodatkowania podatkiem od wynagrodzeń lub podatkiem wyrównawczym.
2. Dochód podlegający opodatkowaniu podatkiem dochodowym lub podatkami dochodowym i obrotowym przyjmuje się na podstawie oświadczenia.
3. Za dochód osoby współpracującej z osobą prowadzącą działalność zarobkową na własny rachunek uważa się kwotę stanowiącą podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne.
- § 6. Jeżeli na cele ubezpieczenia społecznego jest przyjmowane wynagrodzenie zryczałtowane, wynagrodzenie takie przyjmuje się również przy ustalaniu dochodu rodziny.
- § 7. Za wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia za granicą na podstawie oddelegowania lub skierowania do pracy uważa się wynagrodzenie w dewizach lub w dewizach i w złotych.